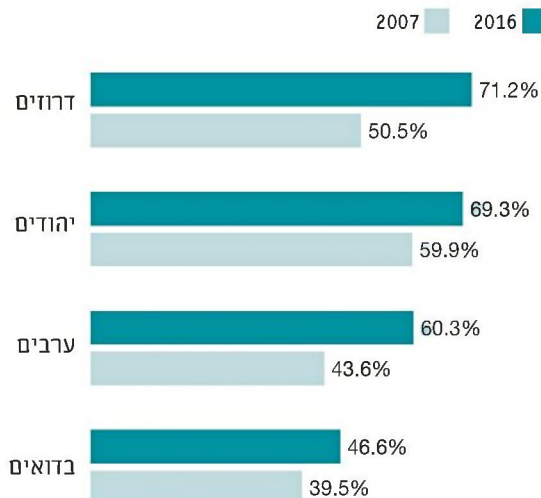

15.23x16.34	1/2	1 עמוד	הארץ - the marker	08/08/2018	64701793-7
דרכא רשת בתי ספ - 39826					

הדרוזים עשו ליהודים בית ספר

בתוך עשור הצליחו התיכונים הדרוזיים להזניק ב-40% את שיעור הזכאים לבגרות • כבר ארבע שנים הם עוקפים את האוכלוסייה היהודית, אף שב-2017 זכו לתקציב נמוך ב-26% מזה שהושקע בתלמידי תיכון דתיים ונמוך ב-4% מהתקציב שהועבר לתיכונים הממלכתיים • משרד החינוך של בנט אסר על העובדים שאחראים על המהפך להתראיין • ליאור דטל עמ' 4

שיעור תלמידי י"ב הזכאים לתעודת בגרות

64701794-8	08/08/2018	the marker - הארץ	עמוד 4	2/2	26.09x31.65
דרכא רשת בתי ספ - 39826					

המוות הדרוזי: חוק הלאום מפלה אותם, אבל החינוך שלהם הוא הטוב בישראל

על אף האפליה התקציבית והרמה הכלכלית-חברתית הנמוכה, הציבור הדרוזי מוביל בשיעור הזכאים לבגרות • אך כעת חוק הלאום מדאיג אנשי חינוך דרוזים רבים, שחוששים כי המהפך ייעצר: "אנשים שואלים מה הטעם להשקיע בעתיד אם בכל מקרה המדינה מחשיבה אותם לנחותים"

ליאור דטל

הפגנת הדרוזים בתל אביב נגד חוק הלאום, במוצ"ש צילום: מוטי מילרוד

בזמן שהממשלה מדירה את הדרוזים בחוק הלאום, מתברר כי הציבור הדרוזי — אף שהוא רק 1.6% מאוכלוסיית ישראל — הפך בשנים האחרונות לכוח משפיע במערכת החינוך הישראלית, וביצע שינוי בתחום החינוך שמוכיח כי קודם תלמידים וצמצום פערים הם דבר אפשרי בהחלט.

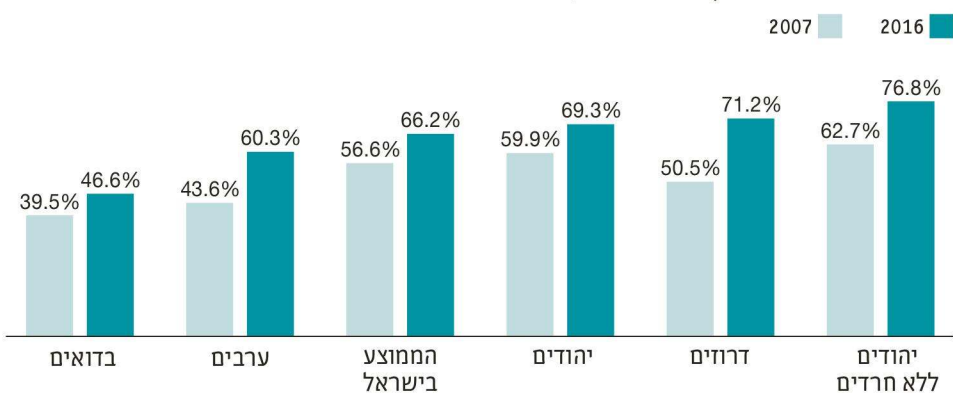
במשך שנים דישרשו הדרוזים מאחור עם הישגים נמוכים בבחינות הבגרות. ואולם לפני ששנים הם הצליחו להגיע להישגים מעל הממוצע הארצי בשיעור הזכאים לבגרות — שהוא עדיין המדר המרכזי לבדיקת איכות התלמידים ושער הכניסה לאקדמיה ולתעסוקה איכותית — ולפני ארבע שנים אף עקפו בהישגים את האוכלוסייה היהודית. "מדובר בהצלחה אדירה. נכון להיום, ברבע מבתי הספר הדרוזים שיעור הזכאות לבגרות גבוה מ-90%. הצלחה כזאת היא חסרת תקדים למערכת החינוך הישראלית", אומר ניסים כהן, מנכ"ל עמותת יכולות של קרן רש"י.

לא מדובר בהצלחה חד-פעמית, שכן מאז הדרוזים שומרים על שיעורי זכאות גבוהים מבאוכלוסייה היהודית הכללית. זאת, אף שמדובר במגזר הנמצא ברמה כלכלית-חברתית נמוכה ומופלה לרעה מבחינה תקציבית (אם כי בשנים האחרונות השקיע המשרד תקציבים בפינוח המגזר). לפי נתוני משרד החינוך, ב-2017 היה התקציב לתלמידים דרוזים נמוך ב-26% מהתקציב שה"נתי שהועבר לתלמידי התיכון בחי"ממלכתית (27,824 שקל ו-37,670 שקל בהתאמה), ונמוך ב-4% מהתקציב שהועבר לתלמידים בתיכונים הממלכתיים.

המהפך התחיל לפני כשמונה שנים, בעקבות יוזמה של מנהיגי הציבור הדרוזי, וכן בשל תוספות תקציביות של משרד החינוך והשקעה של עמותות. כרבע מהזכאים לבגרות בקרב התלמידים הדרוזים השתתפו בתוכניות של עמותות יכולות מייסודה של קרן רש"י, הפועלת ב-17 מ-20 התיכונים הדרוזיים. העמותה מאתרת בסוף החטיבה את התלמידים הנמצאים בסכנת נשירה בעתיד, וכן תלמידי הנכשלים במקצועות שונים בתיכון, ומלווה אותם באמצעות תגבור הניתן על ידי צוות בית הספר עד לסיום הבגרות בהצלחה. לדברי כהן, "מחובותינו כאזרח

מקבלים מעט — אבל עם הישגים גבוהים

שיעור הזכאים לבגרות בקרב תלמידי י"ב, לפי מגזר

מקור: משרד החינוך

חורפיש ובית ג'אן הם שני היישובים היחידים ברשימה שאינם מוגדרים כיישובים מבוססים או מעמד ביניים. גם בתיכון בפקיעין נרשם זינוק בשיעור הזכאות לבגרות, מכ-60% ב-2007 ל-92.5% ב-2017.

בנוסף, התיכון הישראלי שכבר שלוש שנים ברציפות נחשב לתיכון הטוב ביותר במדרגים המרכזיים של משרד החינוך — הוא התיכון למדעים ומנהיגות של רשת דרכא מכ"פ ירכא, שעקף תיכונים מבוססים מהמרכז, אף שהאמצעים הכלכליים של התלמידים הלומדים בו נמוכים יותר מאשר ביישובים במרכז.

התיכון מדורג כמוכיל בפער משמעותי על פני שאר התיכונים בארץ מבחינת שיעור התלמידים הזכאים לתעודת בגרות מציינת (כ-62%). התיכון גם דורג במקום הראשון בארץ מבחינת שיעור הזכאים לבגרות ברמה של חמש יחידות מתמטיקה (91%), ובמקום השני מבחינת שיעור התלמידים הזכאים לבגרות באנגלית בחמש יחידות.

בשנים האחרונות מוביל משרד החינוך בהצלחה את התוכנית הלאומית להגדלת מספר התלמידים הלומדים חמש יחידות בגרות במתמטיקה. ראש התוכנית הוא מוהנה פארס, לשעבר הממונה על הציבור הדרוזי במשרד החינוך, שמונה על ידי שר החינוך נפתלי בנט לתפקיד מנהל האגף לתוכניות לאומיות במשרד החינוך, כך שלצד התוכנית במתמטיקה הוא מוביל גם את התוכנית לחינוך הלומדים חמש יחידות באנגלית ובמדעים. בנט, עם זאת, הוא אחד התומכים המרכזיים בחוק הלאום, ובמשרד החינוך סירבו לאפשר לפארס לעבוד בדרוזים נוספים — האחרים על מהפכת החינוך במגזר — להתראיין.

בעת מהעסקאות בבחינות הבגרות, אך משרד החינוך הידק את הפיקוח עליו והתברר כי שיעור ההעסקאות בו נמוך מהממוצע הארצי. לפי הנתונים, המשרד פסל 0.3% ממחברות בחינות הבגרות בבית הספר מחשש להעסקאות, לעומת ממוצע של 1.1% התיכון בבית ג'אן מוביל גם בנתונים המעידים על איכות תעודת הבגרות: 13% מתלמידיו הם בעלי תעודת בגרות מציינת (ממוצע של 95 ומעלה ותעודה הכוללת 25 יחידות לימוד וגם חמש יחידות במתמטיקה ואנגלית), לעומת ממוצע ארצי של 7.9%; לכ-16% מהתלמידים בו יש בגרות בחמש יחידות מתמטיקה, לעומת 14.3% בממוצע הארצי; ול-43.8% מהם יש בגרות בחמש יחידות אנגלית, לעומת 35.7% בממוצע הארצי.

המנהל הפדגוגי של בית הספר בבית ג'אן, ג'אלאל סעד, אמר ל-TheMarker: "בשנים האחרונות התחלנו להתמקד גם בשיפור איכות התעודה, וישלשנו את שיעור התלמידים הזכאים לבגרות מציינת. אנחנו פשוט מאוד מאמינים בתלמידים. תמיד אמרנו שהציבור הדרוזי חייב להשקיע בחינוך, שהוא הגורם הכי משפיע בישראל. כדי להשתלב בחברה ולהתקבל למשרות הנחשקות חייבים להשקיע בחינוך. בעבר היתה דעה בציבור שניתן להתקדם בישראל באמצעות הצ"ב, אבל היום התלמידים מאמינים שעתידיהם נמצא בחינוך ובלימודים".

למה משרד החינוך לא רצה שנראו דרוזים?

ברשימת עשרת היישובים עם שיעור הזכאות הגבוה ביותר מופיעה לצד בית ג'אן גם המועצה המקומית חורפיש, עם 94.1% ב-2017.

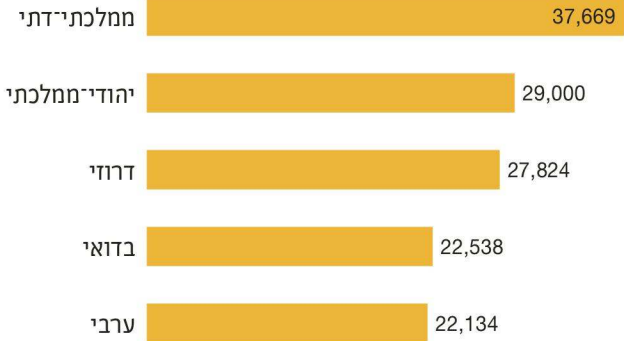
לשירות שלנו בצבא, יתייחסו אלינו כאל אזרחים שווים ותורמים".

היישוב המוביל בחינוך

כיום, היישוב המוביל בישראל בשיעור הזכאות לבגרות של תלמידי י"ב — הוא הכפר הדרוזי בית ג'אן, שנחשב אחד העניים במדינה. בתיכון המקיף שנמצא בבית ג'אן מיושמת תוכנית הלימודים של עמותת יכולות, ולפני כמה שנים הוא נהפך למקום עלייה לרגל של אנשי חינוך. כשהנתונים פורסמו לראשונה לפני ארבע שנים, הם התקבלו כולזלזל ובטענה שמדובר בתופעה חד-פעמית, אך בית הספר הצליח לשמור על ההישגים, אף שהנתונים בו נמוכים מבתיכונים אחרים במדינה.

התקציב שהמדינה מעבירה לכל תלמיד בתיכון בבית ג'אן נמוך בכ-20% מהתקציב המועבר לתלמידים יהודים, ונמוך ב-12% מהתקציב המועבר לתלמידים במעמד כלכלי-לייחברתי וזה למעמד של תלמידי בית הספר, הנחשב נמוך במיוחד. בנוסף, שיעור התלמידים שאובחנו בו כבעלי לקויות למידה ולכן אינם זכאים להקלות בבגרות הוא 12%, לעומת 35% בכל הארץ. פרט לכך, תופעת הנשירת התלמידים בתיכון בבית ג'אן, המאפשרת למנהלי בתי הספר לנפח את שיעור הזכאות לבגרות על ידי העברת התלמידים החלשים למסגרות אחרות, נמוכה במיוחד ומסתכמת ב-0.6% מהתלמידים לעומת 1.2% בכל הארץ. גם שיעור האלימות בבית הספר נמוך מהממוצע (7% מהתלמידים דיווחו על השתתפות באירועי אלימות, לעומת 9% בכל הארץ). בתחילה טענו חלק ממבקרי בית הספר כי ייתכן שהצלחתו נובעת

התקציב השנתי לתלמיד תיכון ב-2017 בשקלים

מקור: משרד החינוך

זרים: בין 2007 ל-2016 זינק שיעור הזכאים הדרוזים בכ-40%, שיעור הגידול הגבוה בכל המגזרים בישראל, כך שאם המגמה תימשך הוא צפוי לעבור גם את שיעור הזכאות בקרב המגזר היהודי ללא חרדים.

לפי מקורות בציבור הדרוזי, ההישגים האלה נמצאים כיום בסכנה — בגלל חוק הלאום. לדברי איש חינוך דרוזי, "חוק הלאום רע לעם ישראל. אני שומע כבר כיום תלמידים שמדברים אצלנו על החלוקה לגזעים ועל המקום שלהם בהיררכיה הזאת. זה משפיע מאוד על בני הנוער שלנו. הם חוששים איך ייראה השירות הצבאי שלהם, ומה יקרה לסמכות שלהם אם יחליטו לצאת לקצונה ולפקד על חיילים יהודים. הם חוששים שהתפישה של החוק תחלחל לצבא ולאקדמיה".

לדבריו, "החוק פוגע מאוד במורטיבציה של התלמידים. כמה אנשים שאלו אותי מה הטעם להשקיע בעתיד שלהם ובהצלחתם בלימודים, אם בכל מקרה אין שוויון הזדמנויות והמדינה מחשיבה אותם לנחותים מהיהודים. הייתי רוצה שבלי קשר

חיים ואנשי חינוך להוציא אל הפועל את היכולת הגלומה בכל אחד, ללא קשר לשיוכו ולרקע החברתי. יש לציבור הדרוזי פוטנציאל להפוך לקטר לחינוך חוסנה החברתי והכלכלי של ישראל, לצמצום הפערים והגדלת הסולידריות והגברת כוחו כחברה רב-תרבותית. עלינו להרחיב ולשכפל את ההצלחה הזאת לאוכלוסיות נוספות בישראל".

לפי נתוני משרד החינוך, שיעור הזכאות לבגרות בקרב בני 17 בציבור הדרוזי היה 66% ב-2016, לעומת 43.7% ב-2007. שיעור הזכאות בציבור היהודי היה 62.3% ב-2016, והממוצע של כל תלמידי ישראל הסתכם ב-56.1%. גם כשבודקים את שיעור הזכאים לבגרות בקרב הלומדים ב"ב, הדרוזים מובילים עם שיעור זכאות של 71.2%, לעומת 69.3% בציבור היהודי (כולל חרדים). ללא חרדים, שיעור הזכאות הוא 75.6%. מגמת הגידול בנתונים היא עקבית כבר מאז 2011. הגידול בשיעור הזכאים לבגרות בציבור הדרוזי היה הגדול ביותר בהשוואה לשאר המגזרים.